

Franquisme, feixisme i la seva empremta actual

PROJECTE 3r d'ESO CURS 2024-205

Introducció

Aquest projecte neix de la necessitat de comprendre millor una etapa clau de la nostra història recent: el franquisme, i de reflexionar sobre com les seves idees i pràctiques perviuen, transformades, en l'actualitat. A través de diverses activitats, debats, anàlisis de fonts i treballs col·laboratius, els alumnes s'endinsen en els orígens, les característiques i les conseqüències del règim franquista, alhora que estableixen connexions amb les tendències polítiques i socials contemporànies.

Partim de la visualització d'un vídeo d'entrevistes a joves sobre què saben del franquisme per detectar idees prèvies i despertar l'interès de l'alumnat. A partir d'aquí, es construeix un itinerari d'aprenentatge que combina el treball d'aula, el debat i la investigació, amb una mirada crítica cap al present i cap al paper que tenen les noves tecnologies en la difusió de discursos feixistes o autoritaris.

OBJECTIUS

1. Identificar les característiques del feixisme en la història i en l'actualitat.
2. Reflexionar sobre les arrels i manifestacions del feixisme a la societat actual.
3. Entendre la importància de la democràcia, la llibertat i els drets humans.
4. Desenvolupar la capacitat crítica i d'anàlisi davant els fenòmens socials i polítics.
5. Fer un estudi sobre el franquisme

Competències específiques

Ciències socials:

- Competència específica 5. Analitzar de forma crítica els mecanismes que han regulat la vida de les societats al llarg de la història fins a l'actualitat i la construcció dels sistemes democràtics per participar de manera respectuosa i compromesa en activitats comunitàries que promoguin la convivència, la cohesió social i l'equitat

5.2 Identificar les fites més importants en la lluita per a la democràcia i les llibertats al llarg del segle XX a l'estat espanyol, reconèixer els moviments socials i polítics que les han protagonitzat i preservar llurs memòries plurals.

- Competència específica 8. Analitzar les formes de vida i els fets i fenòmens socials, passats i presents, des de la perspectiva de gènere, i comprometre's en la igualtat d'oportunitats, la participació efectiva i la responsabilitat compartida de totes les persones en la societat i l'entorn, superar estereotips i rebutjar qualsevol forma de discriminació i violència

8.1 Reconèixer els diferents moviments, causes i lideratges que han lluitat i treballen per a l'eliminació de la desigualtat i la discriminació per raó de gènere i d'opció afectivosexual en l'àmbit local i les seves connexions internacionals.

Llengua catalana:

- Competència específica 3. Produir textos orals i multimodals amb coherència, claredat i registre adequats, atenent les convencions pròpies dels diferents gèneres discursius i participar en interaccions orals variades, amb autonomia, per expressar idees, sentiments i conceptes, construir coneixement i establir vincles personals

3.1 Realitzar exposicions i argumentacions orals d'una certa extensió i complexitat amb diferents graus de planificació sobre temes d'interès personal, social, educatiu i professional ajustant-se a les convencions pròpies dels diversos gèneres discursius, amb fluïdesa, coherència i el registre adequat en diferents suports, utilitzant de manera eficaç recursos verbals i no verbals.

Competències transversals

Competència ciutadana

- CC2. Analitzar i assumir amb fonament els principis i valors que emanen del procés d'integració europeu, de l'ordenament jurídic de l'Estat espanyol i de Catalunya i dels drets humans i de l'infant, participant en activitats comunitàries, com la presa de decisions o la resolució de conflictes, amb actitud democràtica, respecte per la diversitat, i compromís amb la igualtat de gènere, la cohesió social, el desenvolupament sostenible i l'assoliment de la ciutadania mundial.

2.3. Exposar amb criteri propi algunes problemàtiques que afectin els drets de determinats col·lectius per mitjà de la participació activa i compromesa, individualment i en equip, en projectes socials i cívics que comportin la defensa d'aquests drets.

- CC3. Analitzar i comprendre problemes ètics fonamentals i d'actualitat, considerant críticament els valors propis i aliens, i desenvolupant els seus propis judicis per afrontar la controvèrsia moral amb actitud dialogant, argumentativa, respectuosa i oposada a qualsevol tipus de discriminació o violència —incloent-hi la violència masclista, LGTBIfòbica, racista o capacitista— o fonamentalisme ideològic.

3.1. Citar de manera contextualitzada diferents moviments, causes i lideratges que han lluitat i lluiten per a l'eliminació de la desigualtat i la discriminació per raó de gènere i d'opció afectivosexual.

DESENVOLUPAMENT

Durant les primeres sessions, s'introdueix el projecte a partir d'un vídeo provocador i la realització d'un qüestionari per avaluar els coneixements previs sobre franquisme i feixisme. S'obre una conversa col·lectiva per compartir dubtes i interessos, que es recullen i categoritzen per guiar el treball posterior.

En les sessions següents, s'estudien els principis ideològics del feixisme i es comparen amb discursos i actituds presents en l'actualitat. Es treballa amb fonts diverses (notícies, vídeos, articles i entrevistes) per identificar elements feixistes o autoritaris en el context contemporani. També es reflexiona sobre les causes que poden explicar el ressorgiment d'aquestes ideologies, com la crisi econòmica, la por a l'altre, o la manipulació informativa a les xarxes socials.

La segona part del projecte se centra en un estudi de cas sobre el franquisme i la vida quotidiana durant aquest període. Els alumnes, organitzats en grups, investiguen aspectes concrets com l'escola, el paper de les dones, l'oci, la religió o els drets durant la dictadura, amb especial atenció al context local (Sant Vicenç dels Horts). Aquesta recerca culmina amb una exposició oral del treball realitzat.

Seqüenciació

Sessió 1 17/03	Inici del projecte amb el video de les entrevistes a gent a peu de carrer Qüestionari sobre el franquisme i el feixisme: Què en sabem? Taula: que en volem saber? Guiar les aportacions de l'alumnat. Registrar totes les aportacions i categoritzar-les https://www.3cat.cat/3cat/que-en-saben-els-joves-de-franco-els-grans-no-els-ho-hem-explicat/video/6320914/ 1. Veure fins a 1:40 com a intro.
----------------	--

	2. Fer el formulari. 2. Fer la part de <i>què sabem</i> i <i>què volem saber?</i>, transcrivint la conversa grupal (que vegin al panell com ho anem apuntant tot, i qui ho diu. Així s'autoregulen, o no). Jo compartiria les converses dels quatre grups perquè les llegim entre tots a classe. Com a intro al projecte estaria molt bé. El formulari se solapa amb la part del què sabem de la conversa; podem compartir les respostes i anar transcrivint la reacció al llegir les bestieses que diuen. Filtrem-ho primer per esborrar les respostes que només pretenen fer festival de l'humor. 3. Veure des de 1:40 fins a 7:32.
Sessió 2 20/03	Esquema principis del feixisme. Comparar esquema amb notícia
Sessió 3 24/03	Relacionar el franquisme amb les tendències polítiques actuals: quines actituds, idees o tendències actuals identifiquem amb el franquisme Activitat: Anàlisi entrevista Anàlisi de notícies i vídeos: Veure i analitzar notícies i vídeos actuals que mostren grups o moviments feixistes o discursos extremistes. Reflexionar sobre com les noves tecnologies (xarxes socials) ajuden a la difusió d'aquestes ideologies. https://www.sapiens.cat/revista/sapiens-206/xavier-casals-feixisme-neofeixisme-extrema-dreta-no-son-sinonims_207293_102.html https://www.sapiens.cat/revista/sapiens-229/nou-feixisme_208012_102.html https://catalunyaplural.cat/ca/de-trump-a-abascal-que-significa-el-feixisme-avui-en-dia/ https://www.elpuntavui.cat/politica/article/17-politica/1928195-les-arrels-de-l-actual-blanqueig-del-feixisme.html
Sessió 4 27/03	Anàlisi de causes: Discussió sobre les causes del ressorgiment del feixisme a l'actualitat, com la crisi econòmica, la por a la immigració, la globalització, etc. Creació d'un mapa conceptual per veure les connexions entre diferents factors.

Sessió 5 31/03	Estudi de cas: el feixisme Inici del treball en grups sobre la vida quotidiana: escola, vestit, oci, religió, les dones al franquisme, el drets, el franquisme a Sant Vicenç dels Horts Afegir fonts d'informació.
Sessió 6 03/04	Treball vida quotidiana
Sessió 7 07/04	Treball vida quotidiana
Sessió 8 10/04	Exposició del treball

VALORACIÓ DEL PROFESSORAT I PROPOSTES DE MILLORA

El projecte sobre el franquisme i el feixisme elaborat per l'alumnat de 3r d'ESO mostra un bon grau d'implicació i una aproximació general adequada als continguts treballats. S'ha fet un esforç per contextualitzar històricament el tema i s'han recollit dades rellevants, tot i que en alguns casos la informació podria haver estat més aprofundida o contrastada.

La presentació ha estat clara i ben estructurada, amb una participació força equilibrada dels membres del grup. No obstant això, es podria millorar l'anàlisi crítica de la informació i establir connexions més sòlides amb l'actualitat o amb altres temes treballats a l'aula.